

Informacja dotycząca wyroku Trybunału Konstytucyjnego (sygn. akt P 45/08)

Trybunał Konstytucyjny po rozpatrzeniu pytania prawnego Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu:

„czy § 17 ust. 2 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 2 czerwca 2005 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. Nr 105, poz. 881), w brzmieniu nadanym przez § 1 pkt 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 marca 2006 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. Nr 58, poz. 401), w zakresie, w jakim wyłącza możliwość pomniejszenia dochodu rodziny w trybie art. 5 ust. 4 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992, ze zm.) o dochód utracony, o jakim mowa w art. 3 pkt 23 ustawy, w części niezajdującej pokrycia w innym dochodzie uzyskanym w tym samym roku kalendarzowym i nieutraconym do dnia zgłoszenia wniosku o zasiłek, jest zgodny z art. 5 ust. 4 w związku z art. 3 pkt 23 i art. 3 pkt 1, art. 5 ust. 4a w związku z art. 3 pkt 24 ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz z art. 2, art. 32, art. 71 i art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”;

wyrokiem z dnia 30 czerwca 2009 r. sygn. akt P 45/08 (Dz. U. z dnia 8 lipca 2009 r., Nr 108, poz. 910), uznał, że **§ 17 ust. 2 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 2 czerwca 2005 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne** (Dz. U. Nr 105, poz. 881 i Nr 116, poz. 976, z 2006 r. Nr 58, poz. 401 oraz z 2007 r. Nr 114, poz. 783) **jest niezgodny z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w związku z art. 23 ust. 5 i art. 5 ust. 4 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych** (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 i Nr 222, poz. 1630, z 2007 r. Nr 64, poz. 427, Nr 105, poz. 720, Nr 109, poz. 747, Nr 192, poz. 1378 i Nr 200, poz. 1446, z 2008 r. Nr 70, poz. 416, Nr 138, poz. 872 i 875, Nr 223, poz. 1456 i Nr 237, poz. 1654 oraz z 2009 r. Nr 97, poz. 800).

Ponadto Trybunał Konstytucyjny postanowił:

na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, z 2000 r. Nr 48, poz. 552 i Nr 53, poz. 638, z 2001 r. Nr 98, poz. 1070, z 2005 r. Nr 169, poz. 1417 oraz z 2009 r. Nr 56, poz. 459).

umorzyć postępowanie w pozostałym zakresie ze względu na zbędność orzekania.

Powyższy wyrok TK wszedł w życie z dniem ogłoszenia, tj. z dniem 8 lipca 2009 r.

Wejście w życie powyższego wyroku oznacza, że od dnia 8 lipca 2009 r. ustalając dochód rodziny nie stosuje się §17 ust. 2 rozporządzenia.

W konsekwencji, zgodnie z art. 5 ust. 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych instytucję utraty dochodu należy zastosować również w sytuacji gdy w roku poprzedzającym okres zasiłkowy osoba utraciła dochód i w tym samym roku kalendarzowym uzyskała inny dochód, którego nie utraciła przed zgłoszeniem wniosku o zasiłek, bez względu na przerwę w uzyskiwaniu dochodów w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy.

Mając na uwadze zakres zapytania prawnego (wyłączenie możliwość pomniejszenia dochodu rodziny w trybie art. 5 ust. 4 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992, ze zm.) o dochód utracony, o jakim mowa w art. 3 pkt 23 ustawy, w części nieznajdującej pokrycia w innym dochodzie uzyskanym w tym samym roku kalendarzowym i nieutraconym do dnia zgłoszenia wniosku o zasiłek) organ ustalający prawo do świadczeń rodzinnych, w przypadku utraty i uzyskania dochodu w roku poprzedzającym okres zasiłkowy, zobowiązany jest dochód rodziny pomniejszyć o dochód utracony w części nieznajdującej pokrycia w innym dochodzie uzyskanym w tym samym roku kalendarzowym i nieutraconym do dnia zgłoszenia wniosku o zasiłek.

Przykład 1:

Osoba w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy do 30 czerwca uzyskiwała dochód w wysokości 2000 zł miesięcznie. Następnie od 1 lipca przeszła na emeryturę w wysokości 1000 zł miesięcznie, którą otrzymuje w dniu złożenia wniosku o zasiłek.

Miesięczny dochód rodziny wyniósł $6 \times 2000 \text{ zł} + 6 \times 1000 \text{ zł} = 18000 \text{ zł} / 12 = 1500 \text{ zł}$.

W opisanym przypadku organ ustalający prawo do świadczeń rodzinnych zobowiązany jest pomniejszyć dochód rodziny o dochód utracony w części **nieznajdującej pokrycia** w innym dochodzie uzyskanym w tym samym roku kalendarzowym.

Osoba uzyskiwała dochód z wynagrodzenia w wysokości 2000 zł natomiast dochód z renty wyniósł 1000 zł. Tym samym dochodem nie znajdującym pokrycia w nowym dochodzie uzyskanym w tym samym roku jest dochód w wysokości 1000 zł. Z uwagi, że wyższy dochód uzyskiwany był przez 6 miesięcy należy utracony dochód w kwocie 1000 zł pomnożyć przez 6, a następnie podzielić przez 12 (liczna miesięcy w roku).

Tym samym miesięczny dochód rodziny na podstawie, którego w opisanym przypadku należy ustalić prawo do świadczeń rodzinnych wynosi:

$$1500 \text{ zł} - ((6 \times 1000 \text{ zł}) / 12) = 1000 \text{ zł}.$$

Przykład 2:

Osoba w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy do 31 marca uzyskiwała dochód w wysokości 4000 zł miesięcznie. Następnie od 1 kwietnia przeszła na emeryturę w wysokości 2000 zł miesięcznie, którą otrzymuje w dniu złożenia wniosku o zasiłek.

$$\text{Miesięczny dochód rodziny wyniósł } 3 \times 4000 \text{ zł} + 9 \times 2000 \text{ zł} = 30000 \text{ zł} / 12 = 2500 \text{ zł}$$

W opisanym przypadku organ ustalający prawo do świadczeń rodzinnych zobowiązany jest pomniejszyć dochód rodziny o dochód utracony w części **nieznajdującej pokrycia** w innym dochodzie uzyskanym w tym samym roku kalendarzowym.

Osoba uzyskiwała dochód z wynagrodzenia w wysokości 4000 zł natomiast dochód z renty wyniósł 2000 zł. Tym samym dochodem nie znajdującym pokrycia w nowym dochodzie uzyskanym w tym samym roku jest dochód w wysokości 2000 zł. Z uwagi, że wyższy dochód uzyskiwany był przez 3 miesiące należy utracony dochód w kwocie 2000 zł pomnożyć przez 3, a następnie podzielić przez 12 (liczna miesięcy w roku).

Tym samym miesięczny dochód rodziny na podstawie, którego w opisanym przypadku należy ustalić prawo do świadczeń rodzinnych wynosi:

$$2500 \text{ zł} - ((3 \times 2000 \text{ zł}) / 12) = 2000 \text{ zł}.$$

Przykład 3:

Osoba w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy do 31 lipca uzyskiwała ze stosunku pracy dochód w wysokości 1000 zł miesięcznie. Następnie od 1 sierpnia przeszła na emeryturę w wysokości 2000 zł miesięcznie, którą otrzymuje w dniu złożenia wniosku o zasiłek.

Miesięczny dochód rodziny wyniósł $7 \times 1000 \text{ zł} + 5 \times 2000 \text{ zł} = 17000 \text{ zł} / 12 = 1416 \text{ zł}$.

Dochód utracony z zakońzonego zatrudnienia znajduje pokrycie w dochodzie uzyskanym w tym samym roku kalendarzowym z emerytury, a zgodnie z wyrokiem TK organ ustalający prawo do świadczeń rodzinnych zobowiązany jest pomniejszyć dochód rodziny o dochód utracony w części **nieznajdującej pokrycia** w innym dochodzie uzyskanym w tym samym roku kalendarzowym. W związku z tym w opisanym przypadku nie zmniejsza się dochodu rodziny.

Osoby ubiegające się o świadczenia rodzinne, które przed 8 lipca 2009 r. otrzymały decyzje o odmowie przyznania prawa do świadczeń rodzinnych na skutek zastosowania §17 ust. 2 rozporządzenia, zgodnie z art. 145a §1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.), w terminie jednego miesiąca od dnia ogłoszenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego, tj. do dnia 8 sierpnia 2009 r., mają prawo wnieść skargę do organu właściwego realizującego świadczenia rodzinne, o wznowienie postępowania.

W wyniku rozpatrzenia skargi organ właściwy winien uchylić decyzję (lub decyzje, jeżeli skarga o wznowienie dotyczy więcej niż jednej decyzji np. w przypadku niekorzystnych decyzji wydawanych stronie w kolejnych okresach zasiłkowych) wydaną stronie na podstawie przepisów uznanych za niezgodne z Konstytucją RP, ponownie rozpatrzyć wniosek i ewentualnie ustalić prawo do świadczeń rodzinnych od momentu jego pierwotnego złożenia przez stronę na podstawie przepisów wówczas obowiązujących.

Jednak, zgodnie z art. 145a §2 Kpa, skargę o wznowienie postępowania wnosi się w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia TK. Tak więc każdy, kto nie skorzysta z możliwości złożenia ww. skargi do dnia 8 sierpnia 2009 r., nie może po tej dacie wnieść o wznowienie postępowania, a tym samym dochodzić przyznania świadczeń rodzinnych za okres przed wejściem w życie wyroku TK.